

Uitvoeringsplan vergrijzing 2025-2028

Versterking van de sociale basis

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1.	Aanleiding	3
1.2.	Totstandkoming	4
1.3.	Leeswijzer	4
2	Ontwikkelingen en opgaven	6
2.1.	Cijfers: vergrijzing in Culemborg	6
2.2.	Lokale kaders	7
2.2.1	Koers Sociaal domein (2024)	7
2.2.2	Gezond en Actief Culemborg (GAC)	8
2.3.	Landelijke richtlijnen en andere bronnen	8
2.3.1	WOZO	8
2.3.2	De Nationale Dementiestrategie	9
2.3.3	Dementiescan Culemborg 2025	9
2.3.4	Project WonenWelzijnZorg Culemborg 2022	11
2.3.5	Onderzoeksrapport respijtzorg ElkWelzijn 2024	11
2.3.6	Behoefteonderzoek WonenWelzijnZorg ouderen 55-plussers 2025 (Later is Nu)	12
2.3.7	Signalen vanuit het veld	12
3	Wat gaan doen en wat mag het kosten?	13
3.1.	Investerings 2025	14
3.1.1	Pilot realisatie dementievriendelijke looproute Parijsch (2025)	14
3.1.2	Uitbreiding laagdrempelige dagactiviteiten voor mensen met geheugenproblemen en mantelzorgers in Culemborg Oost	15
3.2.	Investerings 2026/2028	16
3.2.1	Ontwikkelen respijtzorg aan huis en andere vormen van mantelzorgondersteuning	16
3.2.2	Meer dementievrienden	17
3.2.3	Inclusie en diversiteit	18
3.2.4	Vergroten kennis en bewustzijn van dementie	19
3.2.5	Goed voorbereid ouder worden	20
4	Hoe weten we of het goed gaat?	21
4.1.	Proces: inrichting van de monitoring	21
4.1.1	Inleiding	
4.2	Monitoring	
4.2.1	Overzicht monitoring per onderdeel	
	Bijlage 1: Huidige inzet vanuit gemeente en samenleving	24

1 Inleiding

1.1. Aanleiding

Culemborg vergrijst snel, net als veel andere Nederlandse gemeenten. Gelukkig blijven veel ouderen vitaal en actief in de samenleving. Ze dragen bij door werk, mantelzorg, oppassen op kleinkinderen, genieten van hun oude dag en vooral ook veel vrijwilligerswerk. De gemiddelde leeftijd van zorgvrijwilligers is nu 75-plus. Deze ouderen vormen samen een groot zilveren kapitaal. Toch zijn er zorgen, want met de leeftijd stijgt de behoefte aan hulp en ondersteuning. En Culemborg heeft meer dan gemiddeld te maken met dubbele vergrijzing. Dit houdt in dat binnen de groep 65-plussers het deel 80-plussers toeneemt.

Ouderen willen vaak zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen, zelfs als ze hulp nodig hebben. Het overheidsbeleid richt zich erop dat ondersteuning eerst uit het eigen netwerk komt. Als dat niet lukt of mantelzorgers overbelast raken, kunnen gemeenschapskracht en voorzieningen uit de sociale basis helpen. Als dit ontoereikend dan volgt door maatwerk vanuit de Wmo en zorgverzekering. Pas in laatste instantie kunnen mensen een beroep doen op de Wet Langdurige Zorg voor intensieve zorg thuis of in een geclusterde woonvorm of verpleeghuis. Een groot landelijk probleem is echter het groeiende tekort aan zorgprofessionals, mantelzorgers en vrijwilligers.

Gezien deze uitdagingen van de dubbele vergrijzing in Culemborg en het groeiend personeelstekort is het essentieel dat we als gemeente, samen met inwoners en partners op het gebied van wonen, welzijn en zorg, ondersteuning bieden om ouderen langer en prettig zelfstandig te laten wonen. Dit geldt voor ouderen met meer of minder ondersteuningsbehoeften op diverse levensgebieden zoals wonen, rondkomen, meedoen, ontmoeten, verplaatsen en zorg.

Het versterken van gemeenschapszin en de sociale basis is hierbij cruciaal. We moeten ons richten op netwerkvorming en meer maatschappelijke draagkracht, met preventie en autonomie als belangrijke uitgangspunten. Jonge ouderen moeten we stimuleren om na te denken over en zich voor te bereiden op ouder worden. Kwetsbare ouderen moeten we passend ondersteunen waar nodig. Deze opgaven vereisen inzet van de hele Culemborgse gemeenschap maar ook een structurele financiële impuls vanuit de gemeentelijke begroting.

Inclusie en diversiteit vormen een rode draad door het hele plan. Ouderen moeten immers hun leven kunnen leiden in overeenstemming met hun eigen cultuur, maatschappelijke achtergrond en financiële situatie.

In de kadernota 2025-2028 is de toenemende vergrijzing daarom als een van de vijf grote opgaven opgenomen die investering vraagt. Hieronder de betreffende tekst uit de kadernota 2025-2028.

Toenemende vergrijzing

Het aantal ouderen groeit de komende jaren fors in Culemborg. Om goed voor deze inwoners te zorgen, is het noodzakelijk dat we voor deze doelgroep de budgetten vergroten. Hier gaat het om onder andere budget voor uitbreiding van voorzieningen en budget voor Wmo. De verwachting is dat we hiervoor maar voor een deel vanuit het Gemeentefonds worden gecompenseerd.

1. **Toename Wmo-maatwerkvoorzieningen vanwege vergrijzing.** In Culemborg zien we jaarlijks de kosten van de Wmo-maatwerkvoorzieningen toenemen door vergrijzing. Op basis van CBS-data is een prognose gemaakt van de jaarlijkse kostenstijgingen als gevolg van deze vergrijzing. We gaan

ervan uit dat die hoger is dan waar de gemeente in het Gemeentefonds voor wordt gecompenseerd.

2. **Uitbreiding formatie vanwege verwachte toename Wmo-maatwerkvoorzieningen.** Een toename van het aantal Wmo-beschikkingen betekent ook een uitbreiding van het Wmo-team binnen het Sociaal Team Culemborg (STC) om deze extra aanvragen af te kunnen handelen. We gaan ervan uit dat de kosten hiervoor hoger zijn dan waar de gemeente in het Gemeentefonds voor wordt gecompenseerd.
3. **Uitbreiding voorzieningen vanwege vergrijzing.** Voor ouderen ondersteunt de gemeente diverse voorzieningen. Omdat de doelgroep groeit, is groei in dat aanbod nodig. Dit gaat over:
 - Odensehuis
 - Dagactiviteiten migrantenouderen
 - Ouderenwerkers/wijkverpleegkundige in STC
 - Medewerkers Elk met aandachtsgebied ouderen
 - Mantelzorgondersteuning
 - Respijtzorg
 - Ondersteuning vrijwilligers
 - Gezond en Actief Culemborg: Dementievriendelijk Culemborg
 - Gezond en Actief Culemborg: Valpreventie
 - Gezond en Actief Culemborg: Coalitie een tegen eenzaamheid

Dit plan omvat een uitwerking voor de inzet van **onderdeel 3, uitbreiding voorzieningen vanwege de vergrijzing**. Het gaat om de versterking van voorzieningen en activiteiten binnen de sociale basis ten behoeve van ouderen. Hiervoor is voor 2025 een bedrag van 100.000 beschikbaar en 150.000 per jaar voor 2026-2028.

In het kader van de vergrijzing investeren we in onze voorzieningen:

- we werken een plan uit om aan laagdrempelige dagactiviteiten voor mensen met dementie te ontwikkelen in Oost Culemborg.
- we versterken het programma Vitaal ouderen (uit het GAC) op de onderdelen: netwerkvorming, samenkracht en gemeenschapszin, diversiteit van de doelgroep, bewustzijn van de jongere ouderen.

1.2. Totstandkoming

Om te bepalen waar we de komende jaren concreet op willen inzetten, hebben we lokale en landelijke plannen, onderzoeksresultaten en ervaringen uit lopende programma's gebruikt. Het plan is in samenwerking met diverse maatschappelijke partners opgesteld.

1.3. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we lokale en nationale opgaven zoals het koersplan Sociaal Domein Culemborg, de Nationale Dementiestrategie 2021-2030 en WOZO 2022 (programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen). We gebruiken ook resultaten van de Dementiescan Culemborg 2025, het Onderzoeksrapport respijtzorg ElkWelzijn en het behoefteonderzoek Wonen, Welzijn en Zorg onder Culemborgse 55-plussers als bronnen voor onze doelen en opgaven. Ook geven we een overzicht van wat we als gemeente en samenleving al doen voor ouderen. Op basis hiervan bepalen we vervolgens wat er in Culemborg ontbreekt, welke opgaven er liggen.

In hoofdstuk 3 beschrijven we wat we gaan en hoe we dit gaan doen. En tot gaat hoofdstuk 4 over hoe we dit gaan monitoren.

2 Ontwikkelingen en opgaven

In dit hoofdstuk schetsen we op basis van cijfers over vergrijzing, lokale en landelijke kaders, onderzoeken en ervaringen uit lopende projecten wat onze actuele opgaven zijn. Deze opgaven zijn mede gebaseerd op de weergave van de huidige inzet vanuit de gemeente en de samenleving in bijlage 1. We hebben tegen elkaar afgezet wat er in Culemborg nodig is en wat we in Culemborg al hebben. Op basis daarvan hebben we bepaald waar we in willen investeren (hoofdstuk 3).

2.1. Cijfers: vergrijzing in Culemborg

In onderstaande tabel wordt de bevolkingsprognose van het CBS weergegeven. Culemborg heeft momenteel 30.000 inwoners. De tabel toont dat de bevolking groeit naar 31.000 in 2030 en bijna 33.000 in 2040. Opvallend is de veranderende leeftijdsopbouw. Het percentage jongeren blijft gelijk, terwijl het percentage ouderen stijgt van 20% naar 26% in 2040. Het aandeel volwassenen daalt van 58% naar 52% in 2040.

Bevolkingsprognose Culemborg (CBS)

Jaar	Totaal	0-20 jaar	20-65 jaar	65 jaar of ouder
2023	29,5	6,6 (22%)	17,1 (58%)	5,9 (20%)
2025	30	6,5 (22%)	17,2 (57%)	6,2 (21%)
2030	31	6,6 (21%)	17,1 (55%)	7,2 (23%)
2035	32	6,9 (22%)	17 (53%)	8,1 (25%)
2040	32,9	7,3 (22%)	17 (52%)	8,6 (26%)
2045	33,3	7,5 (23%)	17,3 (52%)	8,6 (26%)
2050	33,7	7,5 (22%)	17,6 (52%)	8,5 (25%)

Bron: CBS, Regionale prognose 2023-2050; bevolking, intervallen, regio-indeling 2021

Cijfers dubbele vergrijzing

De gemeente Culemborg verwacht verder een aanzienlijke toename van het aantal 80-plussers in de komende 15 jaar. Dit heet de dubbele vergrijzing. In Culemborg bedroeg het percentage 80-plussers in Culemborg ongeveer 4% van de bevolking in 2020. Naar verwachting zal in 2040 1 op de 12 inwoners van Culemborg 80 jaar of ouder zijn, wat neerkomt op ongeveer 8,3% van de bevolking; meer dan een verdubbeling. Dit heeft belangrijke gevolgen voor de planning van zorg, huisvesting en andere voorzieningen voor deze steeds kwetsbaar wordende groep ouderen.

Cijfers mensen met dementie

Een op de vijf mensen krijgt dementie, bij vrouwen zelfs een op de drie. In Culemborg stijgt het aantal mensen met dementie van 440 in 2022 naar 660 in 2030 en 950 in 2040.

Gemiddeld blijft 57% van de mensen met dementie thuis wonen, ondersteund door naasten en zorg. In Culemborg woonden in 2022 250 mensen met dementie thuis, dit groeit naar 376 in 2030¹. Het percentage

¹ Volgens de Nationale Dementiestrategie 2025-2030 moet in 2030 80% van de thuiswonende mensen met dementie een passend dagactiviteitsaanbod hebben in de nabijheid van hun woonomgeving. Voor Culemborg gaat het dan om 300 inwoners in 2030, stijgend naar 430 inwoners in 2040.

thuiswonende mensen met dementie zal mogelijk nog harder stijgen door het bevroren van verpleeghuisplekken.

Mensen met een migratieachtergrond ontwikkelen vaker en op jongere leeftijd dementie, wat een extra uitdaging vormt voor Culemborg. We moeten daarnaast ook beter inzicht krijgen in de behoeften van andere groepen, zoals de LHBTQIA+ gemeenschap.

2.2. Lokale kaders

2.2.1 Koers Sociaal domein (2024)

Als kader voor het uitvoeringsplan Vergrijzing baseren we ons, naast de opgaven uit de kadernota en begroting, op het Koersplan Sociaal Domein (mei 2024). Dit plan beschrijft de doelen binnen het sociaal domein voor de inwoners van Culemborg. In relatie tot vergrijzing zijn de thema's 'gezondheid' en 'samen leven & ondersteunen' uit de Koers Sociaal Domein belangrijk. **Hieronder zijn deze doelen vertaald naar de doelgroep ouderen.**

Gezondheid

Culemborgse ouderen leven vitaal en nemen actief deel aan de maatschappij. Culemborg kent een gezonde en veilige leefomgeving. Inwoners worden uitgenodigd tot spelen, bewegen en ontmoeten.

Gezond zijn	Gezond leven	Gezonde leefomgeving
Meer ouderen zijn fysiek en mentaal gezond.	Meer ouderen hebben een gezonde leefstijl (regelmatig bewegen, stoppen met roken en matig alcoholgebruik).	Meer ouderen wonen in een prettige leefomgeving, die uitnodigt tot gezond gedrag.

Samen leven & ondersteunen

In Culemborg kan iedereen meedoen, ongeacht leeftijd, beperking, culturele achtergrond of financiële mogelijkheden. Meedoen is namelijk niet alleen leuk, maar ook goed voor sociale verbindingen, gezondheid en welzijn. Culemborgers ontmoeten elkaar in buurten, (sport)verenigingen en bij culturele activiteiten. Culemborg is ook een stad waar we omzien naar elkaar. Mantelzorgers, burens, vrijwilligers en verenigingen geven elkaar steun. Daarnaast willen we als gemeente naast onze inwoners staan en zorgen we waar nodig voor aanvullende hulp of professionele zorg.

Sociale verbinding	Omzien naar elkaar	Meedoen & zelfredzaamheid
Meer ouderen ontmoeten anderen en voelen zich verbonden. En minder inwoners ervaren eenzaamheid.	Meer inwoners zetten zich in voor elkaar, voor anderen en voor de directe leefomgeving.	Meer ouderen kunnen meedoen in de samenleving. En zo veel mogelijk inwoners wonen zo lang mogelijk thuis, zo nodig met ondersteuning.

2.2.2 Gezond en Actief Culemborg (GAC)

Vanuit het programma Gezond & Actief Culemborg (GAC) zijn bovenstaande doelen uit de Koers Sociaal Domein uitgewerkt in de ambitie Vitaal Ouder Worden: Dementievriendelijk Culemborg, Valpreventie en Zorgondersteuning Ouderen.

Het GAC is de opvolger van het Preventieakkoord. De ambities van het GAC worden gefinancierd vanuit de brede spuk-regeling 2023-2026. Wat er daarna gebeurt is nog onduidelijk. De middelen voor het onderdeel valpreventie worden separaat structureel overgeheveld naar het gemeentefonds. Dat wil wel zeggen dat deze *niet* geormerkt zijn.

2.3. Landelijke richtlijnen en andere bronnen

Naast deze lokale kaders hebben we ook diverse nationale kaders en andere input verkregen. De belangrijkste nationale kaders komen uit het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO) en de Nationale Dementiestrategie 2021-2030, die hieronder worden beschreven. Verderop bespreken we lokale onderzoeken en signalen vanuit het veld.

2.3.1 WOZO

Het landelijke WOZO-programma richt zich op ondersteuning en zorg die aansluiten bij de voorkeur en noodzaak van ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen. De uitgangspunten zijn: zelf als het kan, thuis als het kan, digitaal als het kan en passend bij de situatie van de oudere. Het programma bevat vijf actielijnen:

1. Samen Vitaal Ouder worden
2. Sterke basiszorg voor ouderen
3. Passende WLZ-zorg
4. Wonen en zorg voor ouderen
5. Arbeidsmarkt en innovatie

Voor dit uitvoeringsplan is vooral actielijn 1 relevant, maar ook de andere actielijnen spelen een rol, vooral bij domein overstijgende thema's. Deze actielijnen komen terug in de toekomstige WoonWelzijnZorg-visie, Wmo-beleid, volkshuisvestingsprogramma en de doorontwikkeling van het Sociaal Team.

Actielijn 1 richt zich op vitaal ouder worden in een omgeving die aansluit op de behoeften van ouderen. De nadruk ligt op normaliseren in plaats van medicaliseren, eigen regie en autonomie, gemeenschapszin en passende ondersteuning. Deze doelen sluiten aan bij het koersplan Sociaal Domein, met extra aandacht voor eigen regie vanuit het WOZO. Hieronder geven we voor de vijf doelen van actielijn 1 aan wat onze lokale op opgave is:

Doelen actielijn 1 'Samen Vitaal Ouder worden'	Onze opgave
Ouderen zijn in staat om zelf de regie de regie te hebben en leiden met hun netwerk hun leven, passend bij hun cultuur en gewoontes.	Versterking van het aanbod met oog voor de diversiteit van inwoners, waaronder mensen en met een lhbtqia+- en migratie achtergrond, laag geletterde mensen en mensen met een lage SES.
Nadenken en voorbereiden op 'ouder worden' wordt een vanzelfsprekend onderdeel van het leven.	Versterking van het voorlichtingsaanbod gericht op 'jongere' ouderen.
Ouderen beschikken bijtijds over een voldoende groot netwerk.	Ondersteuning van het besef om te beschikken over een voldoende groot netwerk.
We kijken als samenleving naar elkaar om en iedereen pakt hierin een verantwoordelijkheid; van burens en naasten tot overheid en private partijen.	Versterking van het programma DVC met acties op het gebied van het kweken van gemeenschapszin.

Ouderen krijgen passende ondersteuning als dat nodig is.	<i>Versterking van initiatieven die voorliggend zijn aan Wmo voorzieningen, waaronder acties op het gebied van het behouden of verkrijgen van autonomie (Samen op eigen Kracht).</i>
--	---

2.3.2 De Nationale Dementiestrategie

De Nationale Dementiestrategie spitst zich toe op de doelgroep mensen met dementie en hun naasten. Deze aandacht is vanwege de kwetsbaarheid van deze groep mensen (niet alleen ouderen) extra nodig.

Uitgangspunt voor de nationale dementiestrategie is de volgende missie: Mensen met dementie en hun naasten kunnen als waardevol lid van onze samenleving functioneren en goede ondersteuning en zorg ontvangen. Dit betekent enerzijds inzet op het bieden van zinvolle activiteiten voor mensen met dementie (opgave: 80% procent van de thuiswonende mensen met dementie heeft in de nabijheid een dagactiviteitencentrum). Anderzijds betekent dit, het bijdragen aan een structurele gedragsverandering bij de gehele bevolking zodat de persoon met dementie zich deel van de samenleving blijft voelen.

Landelijke doelen	Onze opgave
In 2030 heeft 80% van de thuiswonende mensen toegang tot een ontmoetingscentrum voor mensen met dementie in de nabijheid van hun eigen woning. Hier krijgt men het aanbod van zinvolle activiteiten.	<i>Uitbreiding passende dagactiviteiten voor mensen met beginnende geheugen problemen en hun naasten met name in Culemborg Oost (en rekening houdend met de diversiteit van de doelgroep).</i> <i>In 2030 hebben 300 inwoners met dementie behoefte aan een dagactiviteitencentrum. Dit aantal stijgt naar 430 in 2024.</i>
In 2025 is het aantal 'dementievrienden' verdubbeld naar 750.000 personen. De nadruk ligt hierbij op jongeren en het daadwerkelijk hulp bieden door dementievrienden aan mensen in de buurt.	<i>Versterking van het programma Dementie vriendelijk met extra acties op onderdelen zoals: voorlichting in buurten, scholen, 'loketten', bedrijven, verenigingen. Doel is begrip te kweken voor, en als vanzelfsprekend omzien naar mensen met dementie.</i>

2.3.3 Dementiescan Culemborg 2025

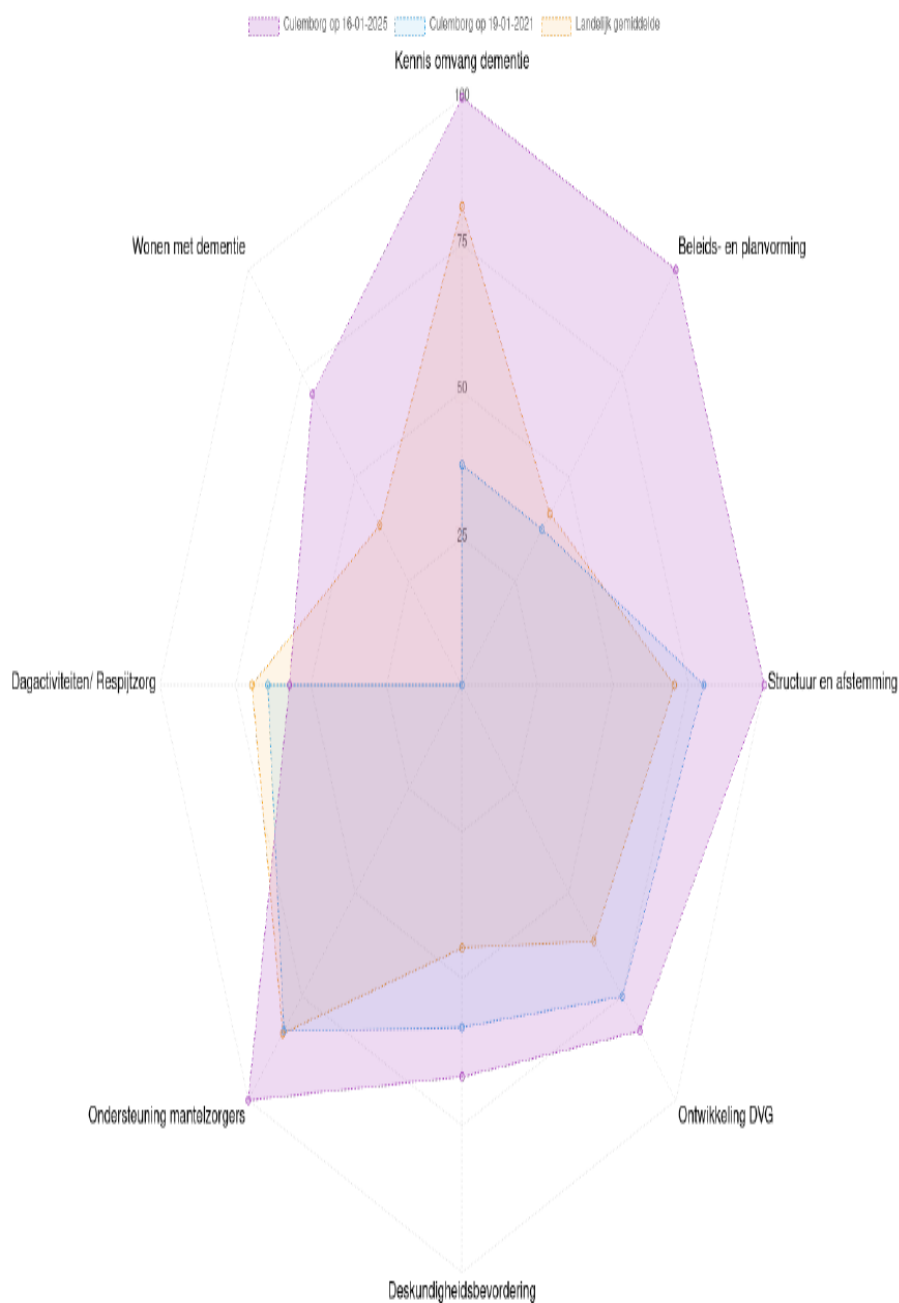
Sinds 2022 werken we aan een Dementie Vriendelijk Culemborg (DVC), gefinancierd door beperkte middelen van, eerst het preventieakkoord en nu, het GAC. Ons doel is om een officieel Dementievriendelijke Gemeente te worden. In januari 2025 is een dementiescan uitgevoerd in Culemborg, ontwikkeld door Alzheimer Nederland, om te monitoren hoe gemeenten scoren op dementievriendelijkheid en hen te stimuleren hierin te verbeteren. Inmiddels heeft 80% van de Nederlandse gemeenten aan deze scan meegewerkt, en 22 gemeenten hebben het predicaat Dementievriendelijke Gemeente gekregen. Culemborg wordt dit jaar voorgedragen voor dit predicaat, dat wordt toegekend als een gemeente hoger scoort dan het gemiddelde in Nederland.

Interne en externe vertegenwoordigers van de gemeente zijn bevraagd over thema's zoals kennis van dementie, beleids- en planvorming, structuur en afstemming, ontwikkeling van DVG, ondersteuning van mantelzorgers, dagactiviteiten, respijtzorg en wonen met dementie. Culemborg scoort bovengemiddeld op alle onderdelen behalve respijtzorg, waar we een duidelijke ontwikkelopdracht hebben. Dit komt overeen met de Nationale Dementiestrategie, die stelt dat 80% van de thuiswonende mensen met dementie een plek voor ontmoeting en zinvolle dagactiviteiten in de buurt moet hebben. De scan toont ook dat er in Culemborg onvoldoende andere vormen van respijtzorg zijn, zoals een oppas aan huis wanneer de mantelzorger weg is.

Resultaten Dementiescan – gemeente Culemborg (Concept)

Gesprekspartner: Paula van Oostrum en cie

Dementiescan gemeente Culemborg op 16-01-2025 (Concept)

Onze opgave: ontwikkelen respijtzorg en laagdrempelige dagactiviteiten voor mensen met dementie

2.3.4 Project WonenWelzijnZorg Culemborg 2022

In 2022 hebben we samen met Kleurrijk Wonen, Santepartners, Zorgcentra de Betuwe en ElkWelzijn onderzocht welke praktische en duurzame interventies nodig zijn voor de veranderende zorgvraag van ouderen. Dit leidde tot vier deelprojecten:

1. Inzet van een hulpkaart voor mensen met dementie.
2. Een inloop- en servicepunt voor ouderen.
3. Een ontmoetings- en dagbestedingsvoorziening voor oudere migranten.
4. Een pilot voor een dementievriendelijke looproute.

De eerste drie projecten zijn inmiddels gerealiseerd, deels in aangepaste vorm. De dementievriendelijke looproute is nog niet gerealiseerd.

Onze opgave: realisatie van de eerste dementievriendelijke looproute in Culemborg West.

De stand van zaken is als volgt. Er hebben twee inspecties plaatsgevonden in de wijk Parijsch, van de locaties Isabelle, Elisabethhof en Francoise naar de voorzieningenstrook met Bonvie, het winkelcentrum en Medisch Centrum Parijsch. De eerste inspectie was met leden van de Adviesraad Sociaal Domein en Inclusie (ASDI), Odensehuis en een medewerker van STC. De tweede inspectie werd uitgevoerd door de gemeente met medewerkers van verkeer en planrealisatie. Er ligt nu een uitvoeringsontwerp met kostenraming.

Het plan vereist ook een communicatietraject voor gebruikers, omwonenden, winkeliers, medisch centrum en wijkcentrum Bonvie om bewustzijn en begrip voor mensen met dementie te kweken. De dementievriendelijke looproute is een concreet voorstel waarvoor een eenmalige investering in 2025 wordt voorgesteld. De uitkomsten van deze pilot worden meegenomen in toekomstige onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte en de ontwikkeling van het stationskwartier, met als doel om beweegvriendelijke en veilige wijken voor ouderen, met en zonder dementie, te creëren.

2.3.5 Onderzoeksrapport respijtzorg ElkWelzijn 2024

ElkWelzijn heeft in 2024 een onderzoek laten doen naar de behoefte aan respijtzorg. Hieruit blijkt dat ook in Culemborg de belasting op mantelzorgers toeneemt. Steeds meer mensen moeten ook op oudere leeftijd in een thuissituatie voor elkaar zorgen. Daarbij is er ook een toename van het aantal werkende mantelzorgers die zorgdragen voor hun ouders en/of schoonouders.

T.a.v. het aanbod in Culemborg zijn o.a. de conclusies: Er is weliswaar een groot aanbod aan welzijnsactiviteiten en een stevige basis is qua mantelzorg ondersteuning, maar er een lacune is als het gaat om dagactiviteiten en laagdrempelige respijtzorg. Ook is er behoefte aan themagerichte contactbijeenkomsten voor mantelzorgers uit diverse doelgroepen. Een andere conclusie is dat mantelzorgers meer behoefte hebben aan maatwerkoplossingen. Denk hierbij aan een 'maatje aan huis' voor als de mantelzorger er even uit wil. Ook voor mensen in de laatste levensfase is behoefte aan specifieke vormen van respijtzorg.

Onze opgave: organiseren van laagdrempelige respijt zorg, zoals laagdrempelige dagactiviteiten, logeerplekken en respijtzorg aan huis.

2.3.6 Behoefteonderzoek WonenWelzijnZorg ouderen 55-plussers 2025 (Later is Nu)

In 2024 is in samenwerking met het Seniorencollectief en op initiatief van de werkgroep 'Later is Nu' een onderzoek gestart onder Culemborgse 55-plussers naar hun behoeften op het gebied van wonen, welzijn en zorg, nu en in de toekomst. Dit verdiepingsonderzoek is een aanvulling op de analyse die is gemaakt als basis voor de op te stellen WonenWelzijnZorgvisie. Via een enquête (digitaal of schriftelijk) en gesprekken met focusgroepen is de afgelopen maanden informatie verzameld die momenteel wordt geanalyseerd. De uitkomsten worden t.z.t meegenomen in het uitvoeringsplan. Naar verwachting biedt dit onderzoek meer informatie over de behoefte van jonge ouderen.

Onze opgave: t.z.t wanneer de onderzoeksresultaten geanalyseerd zijn.

2.3.7 Signalen vanuit het veld

Tot slot constateren we op basis van signalen uit het veld dat de bestaande lokale voorzieningen voor laagdrempelige dagactiviteiten voor mensen met geheugenproblemen overbezet of ontoereikend zijn. Dit geldt specifiek voor het Odensehuis en de dagactiviteiten voor migrantenouderen. De behoefte hieraan groeit. Beide centra bevinden zich in Culemborg West (Bolderhuis), terwijl er in Oost geen soortgelijke voorziening is, terwijl daar gezien de sterke vergrijzing in de wijken Terweyde, Voorkoop en de Hond wel behoefte aan bestaat. Informele dagbesteding wordt steeds populairder en vormt een goede aanvulling op de maatwerkvoorziening dagbesteding vanuit de Wmo. Dit zien we ook terug in het relatief lage aantal indicaties voor dagbesteding in Culemborg vergeleken met Nederland. Qua kosten zijn deze voorzieningen aanzienlijk goedkoper dan maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo. Het uitbreiden van dit soort voorzieningen in Culemborg kan dus als een kostenbesparende investering worden gezien!

Onze opgave: realiseren van laagdrempelige dagactiviteiten voor mensen met een diverse zorgbehoefte en culturele achtergrond in Culemborg Oost

3 Wat gaan we doen en wat mag het kosten?

Op basis van de in het vorige hoofdstuk beschreven opgaven komen we tot drie hoofdthema's waar wij ons in dit bestedingsplan op gaan richten. Dit zijn:

1. Goed voorbereid oud worden
2. Inclusie en diversiteit
3. Mensen met dementie

Omdat 2025 al begonnen is maken we een plan in twee delen. Voor 2025 bekostigen we deels een eenmalige investering in een dementievriendelijke looproute in Culemborg West en voor het andere deel het opstarten van dagactiviteiten voor kwetsbare ouderen in Culemborg Oost. Dit is beschreven in paragraaf 3.1.

In de jaren 2026-2028 borgen we de investeringen van 2025 en werken we in een meerjaren perspectief aan de hiervoor genoemde hoofdthema's. Hiervoor hebben we de volgende vijf onderwerpen onderscheiden, die in paragraaf 3.2 worden uitgewerkt:

- Ontwikkelen respijtzorg aan huis en andere vormen van mantelzorgondersteuning
- Meer dementievrienden
- Inclusie en diversiteit
- Vergroten kennis en bewustzijn van dementie
- Goed voorbereid ouder worden

De investeringen voor 2025 zijn inmiddels concreet en kunnen in dit jaar gerealiseerd worden. 2025 gebruiken wij daarnaast om de investeringen 2026/2028 verder te concretiseren.

3.1. Investerings 2025

3.1.1 Pilot realisatie dementievriendelijke looproute Parijsch (2025)
doel: aanleggen van een dementievriendelijke looproute van de locaties Isabelle, Francoise, en Elisabethhof naar de voorzieningen Bonvie, winkels en Medisch Centrum Parijsch.
Subdoel: informeren van gebruikers, omwonenden en ondernemers over de looproute en het belang van een dementievriendelijke looproute
Resultaten: 1. mensen met geheugenproblemen kunnen veilig en zelfstandig naar voorzieningen lopen, wat bijdraagt aan hun welzijn en zelfstandigheid. 2. Groter bewustzijn en begrip voor mensen met dementie in de buurt en bij voorzieningen en bedrijven. 3. De resultaten van de opbrengst bieden waardevolle inzichten voor toekomstige ingrepen in de openbare ruimte en worden integraal meegenomen in de kosten van aanlag/onderhoud.
Kosten: 40.000 (eenmalig).
Beschrijving: In het najaar van 2025 wordt een dementievriendelijke looproute aangelegd die loopt van de locaties Isabelle, Francoise en Elisabethhof naar de voorzieningen Bonvie, het winkelcentrum en het Medisch Centrum Parijsch. Er is al een ontwerp en begroting gemaakt op basis van zowel interne als externe inspecties. Deze pilot zal dienen als basis voor toekomstige aanpassingen en financiering van openbare ruimtes. In de komende maanden zal er een uitgebreid communicatietraject plaatsvinden om zowel gebruikers, omwonenden, welzijns- en medische voorzieningen als bedrijven zoals winkels te betrekken De resultaten van deze pilot worden meegenomen bij de ontwikkeling van het stationskwartier en andere buurten.
Planning: realisatie vierde kwartaal 2025
Bronnen opgave: project WWZ Culemborg 2022. WOZO, Nationale Dementiestrategie 2021-2030, Koersplan Sociaal Domein 2024; gezonde leefomgeving en omzien naar elkaar.
Monitoring: Een half jaar na de aanleg van de dementievriendelijke looproute in Culemborg West wordt geëvalueerd hoe effectief en toegankelijk de route is. Op basis van deze evaluatie wordt het concept aangepast, zodat het ook in andere wijken van Culemborg kan worden toegepast.

3.1.2 Uitbreiding laagdrempelige dagactiviteiten voor mensen met geheugenproblemen en mantelzorgers in Culemborg Oost

Doel: Het aanbieden van laagdrempelige dagactiviteiten voor mensen met geheugenproblemen en hun naasten in de Salaamander, met als doel het verbeteren van hun zelfstandigheid en welzijn, en het verminderen van stress en overbelasting bij mantelzorgers.

Resultaat:

1. mensen met geheugenproblemen en hun naasten ervaren verbeterde zelfstandigheid en welzijn door deelname aan dagactiviteiten
2. mantelzorgers ervaren minder stress en overbelasting door de beschikbaarheid van dagactiviteiten van hun naasten

Kosten: 60.000 per jaar (2025-2028)

Beschrijving: In het eerste kwartaal werken we samen met het Odensehuis, ElkWelzijn, Oase en andere relevante partijen aan een plan. Dit plan moet ervoor zorgen dat er voor 2025 een aantrekkelijke locatie in de Salaamander is ingericht. Hier zullen activiteiten plaatsvinden voor zowel zorgbehoevende ouderen met diverse achtergronden als mantelzorgers. De start in het najaar van 2025 is gebaseerd op een groeimodel, zodat we geleidelijk de behoeften van de verschillende groepen kunnen invullen. De keuze voor de Salaamander is gemaakt vanwege de vele mogelijkheden voor verbinding met bijvoorbeeld het Sociaal Team Culemborg, het Leerhuis, buurtmaaltijden en het gebruik van de keuken. Deze voorziening draagt op die manier ook bij aan het levendig maken van het buurtcentrum, zoals beschreven in het deelplan sociale basis; Levendige Wijkcentra.

Planning: realisatie vierde kwartaal 2025

Bronnen opgave: Kadernota en begroting 2025-2028, Nationale dementiestrategie, project WWZ Culemborg 2022, Dementiescan 2025, Onderzoek pilot Respijtzorg 2024, signalen vanuit het veld, Koersplan Sociaal Domein 2024; sociale verbinding en meedoen & zelfredzaamheid, Deelbeleidsplan Sociale Basis: Levendige wijkcentra in Oost en West 2025.

Monitoring: dit project wordt in eerste instantie als incidentele subsidie aan de uitvoerende partijen verleend en vervolgens als structurele subsidie toegevoegd aan het algemene subsidieprogramma. Beoordeling vindt plaats op basis van de volgende criteria:

1. jaarverslag: Een gedetailleerd verslag van de activiteiten en resultaten van het project gedurende het jaar.
2. Tussentijdse evaluaties: Regelmatige evaluaties om de voortgang en effectiviteit van het project te beoordelen
3. Begroting: Een overzicht van de geplande uitgaven en inkomsten voor het project.
4. Jaarrekening: Een financieel verslag dat de werkelijke uitgaven van het project weergeeft.

Indicatoren:

1. Aantal deelnemers dat gebruik maakt van de dagactiviteiten
2. Mate van tevredenheid onder de deelnemers aan de activiteiten.
3. Evaluatie van de samenwerking met de uitvoerende partners

3.2. Investerings 2026/2028

De investeringen voor 2026-2028 vloeien deels voort uit de ingezette acties m.b.t. de dagactiviteiten in Culemborg Oost. Afhankelijk van de kosten die hiermee gepaard investeren we daarnaast op de onderstaande thema's. Soms zijn dat nieuwe, op zich zelf staande onderwerpen zoals de aandacht voor jonge ouderen. Andere onderwerpen liggen in het verlengde en versteviging van bestaande programma's zoals Dementie Vriendelijk Culemborg en weer andere komen voort uit achterliggend gedachtengoed (aandacht voor diversiteit en het kweken van gemeenschapszin). In dit plan worden de thema's afzonderlijk benoemd, maar in de loop van 2025 bekijken we in hoeverre we onderwerpen gaan clusteren.

3.2.1 Ontwikkelen respijtzorg aan huis en andere vormen van mantelzorgondersteuning

Doel: Het aanbieden van meerdere vormen van respijtzorg, het verminderen van stress en overbelasting bij mantelzorgers en verhogen van hun welzijn.

Resultaat: mantelzorgers ervaren een betere levenskwaliteit en minder belasting bij hun mantelzorgtaken.

Kosten: 50.000 p.j

Beschrijving: Samen met ElkWelzijn, Odensehuis, Sociaal Team Culemborg en andere maatschappelijke partners ontwikkelen we verschillende vormen van respijtzorg. Denk daarbij aan een vrijwilligerspool van maatjes. Daarnaast onderzoeken we samen met deze partners welke conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek naar de pilot respijtzorg van ElkWelzijn 2024 en de ervaringen van de werkgroep zorgondersteuning we kunnen meenemen. Voor vormen van respijtzorg in het kader van de laatste levensfase wordt samengewerkt met het hospice.

Planning: start eerste kwartaal 2026 via een pilot; daarna structurele inzet

Bronnen opgave: dementiescan 2025, onderzoek pilot Respijtzorg ElkWelzijn 2024, Koersplan Sociaal Domein 2024; omzien naar elkaar en meedoen & zelfredzaamheid

Monitoring: dit project wordt in eerste instantie als incidentele subsidie aan de uitvoerende partijen verleend en vervolgens (na evaluatie) als structurele subsidie toegevoegd aan het algemene subsidieprogramma.

Criteria:

1. jaarverslag: Een gedetailleerd verslag van de activiteiten en resultaten van het project gedurende het jaar.
2. Tussentijdse evaluaties: Regelmatige evaluaties om de voortgang en effectiviteit van het project te beoordelen
3. Begroting: Een overzicht van de geplande uitgaven en inkomsten voor het project.
4. Jaarrekening: Een financieel verslag dat de werkelijke uitgaven van het project weergeeft.

Indicatoren:

1. Aantal mantelzorgers dat gebruik maakt van respijtzorgvoorzieningen.
2. Mate van tevredenheid onder mantelzorgers over de geboden ondersteuning.
3. Aantal vrijwilligers in de vrijwilligerspool
4. Evaluatie van de samenwerking met maatschappelijke partners

3.2.2 Meer dementievrienden

Doel: Inwoners, buurten, bedrijven en instellingen hebben meer begrip voor en zien om naar mensen met dementie.

Resultaat: Het project heeft geleid tot een versterkte gemeenschapszin in wijken. Er zijn diverse initiatieven en communicatietrajecten opgezet die bijdragen aan een inclusieve en ondersteunende gemeenschap.

Kosten: 20.000 (inclusief 4.2.3)

Beschrijving: het project "Meer dementievrienden" richt zich op het versterken van de gemeenschapszin voor mensen met dementie. Het doel is om inwoners, buurten, bedrijven en instellingen meer begrip te laten tonen en zorg te laten dragen voor thuiswonende mensen met dementie. Dit sluit aan bij de opgave vanuit de Nationale Dementiestrategie. De nadruk ligt op jongeren, ondernemers en het daadwerkelijk hulp bieden door dementievrienden aan mensen in de buurt. Door middel van diverse initiatieven en communicatietrajecten wordt een inclusieve en ondersteunende gemeenschap gecreëerd. Dit doen we door het programma Dementievriendelijk Culemborg te versterken met: voorlichting in buurten, scholen, 'loketten', bedrijven, verenigingen.

Planning: doorlopend 2025-2028

Bronnen: Nationale dementiestrategie 2022-2030: kadernota en begroting 2025-2028.
Koersplan Sociaal Domein 2024; sociale verbinding en omzien naar elkaar, Inclusie Agenda

Monitoring: Het volgen van het project "Meer dementievrienden" gebeurt via het programma Dementievriendelijk Culemborg vanuit het GAC. Indien het GAC stopt na 2026, worden de onderdelen 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4 en 3.2.5 opgenomen in het reguliere subsidieprogramma. Hierdoor blijft de continuïteit van de ondersteuning en inclusie voor mensen met dementie gewaarborgd.

Optionele indicatoren:

Om het succes van het project "Meer dementievrienden" te meten denken we aan volgende criteria en indicatoren:

1. Begrip en Zorgzaamheid,

Aantal inwoners, buurten, bedrijven en instellingen dat deelneemt aan voorlichtingssessies en trainingen.
Aantal positieve feedback en evaluaties van deelnemers.

2. Gemeenschapszin,

Aantal nieuwe initiatieven en communicatietrajecten die zijn opgezet.
Versterking van de gemeenschapszin gemeten door enquêtes en interviews met bewoners.
Mate van betrokkenheid van jongeren, ondernemers en andere doelgroepen.

3. Ondersteuning

Aantal dementievrienden die actief hulp bieden aan mensen met dementie.
Aantal mensen met dementie die aangeven zich ondersteund en begrepen te voelen

3.2.3 Inclusie en diversiteit

Doel: Het integreren van de behoeften van mensen uit relatief kleinere gemeenschappen, zoals mensen met een LHBTQIA+ achtergrond en jonge mensen met dementie, in de zorgondersteuning. Dit moet leiden tot een inclusievere benadering en betere ondersteuning voor deze groepen.

Resultaat: Het project heeft geleid tot een verhoogde aandacht voor diversiteit binnen de zorgondersteuning. Er zijn specifieke maatregelen en acties ontwikkeld om de behoeften van mensen uit relatief kleinere gemeenschappen, zoals mensen met een LHBTQIA+ achtergrond en jonge mensen met dementie, te adresseren. Ervaringsdeskundigen en sleutelfiguren uit deze gemeenschappen zijn actief betrokken bij het proces, wat heeft geresulteerd in een inclusievere benadering binnen de verschillende onderwerpen van zorgondersteuning.

Kosten: onderdeel van 3.2.2 Meer dementievrienden

Beschrijving: We maken dit doel een belangrijk aandachtspunt voor alle onderwerpen in dit bestedingsplan. We betrekken ervaringsdeskundigen en sleutelfiguren uit deze gemeenschappen. Samen met hen onderzoeken we welke extra acties nodig zijn om aan hun behoeften te voldoen binnen de verschillende onderwerpen.

Voorlopig beleggen we deze opdracht bij de bestaande werkgroep Zorgondersteuning Ouderen. Deze werkgroep valt onder het onderdeel GAC: vitaal ouder worden.

Planning: doorlopend 2025-2028

Bronnen opgave: kadernota en begroting 2025-2028, WOZO, signalen uit het veld, Koersplan Sociaal Domein 2024; meedoen & zelfredzaamheid, Inclusie Agenda

Monitoring: Jaarlijkse verantwoording:

1. Het opstellen van een jaarlijkse rapportage vanuit het uitvoeringsprogramma GAC, onderdeel 'vitaal ouder worden', waarin de voortgang en resultaten van het project worden beschreven. Indien dit programma stopt na 2026 dan worden de onderdelen 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4. en 3.2.5 opgenomen reguliere subsidieprogramma.
2. Feedback van de gemeenschappen: Actieve betrokkenheid van de gemeenschappen door middel van feedbacksessies om continu inzicht te krijgen en houden in hun behoeften en ervaringen.

3.2.4 Vergroten kennis en bewustzijn van dementie

Doel: De Culemborgse samenleving beter toerusten op de omgang met mensen met dementie.

Resultaat: Het project heeft geleid tot een verhoogde kennis en bewustzijn over dementie binnen de Culemborgse samenleving. Er zijn trainingen en ondersteuningsprogramma's opgezet die bijdragen aan een dementievriendelijke gemeenschap, waarbij mensen met geheugenproblemen actief kunnen blijven deelnemen aan het verenigingsleven.

Kosten: opgenomen onder 4.2.3.

Beschrijving: Dit onderwerp is ook onderdeel van het uitvoeringsprogramma Dementie Vriendelijk Culemborg. Net als het vorige onderwerp vraagt het vooral om investeringen in communicatiemiddelen en inspanningen die gericht zijn op de hele Culemborgse samenleving. Dit omvat onder andere trainingen voor medewerkers bij de gemeente, banken, winkels, horeca en verenigingen over het herkennen en omgaan met dementie. Daarnaast is er een ondersteuningsprogramma voor verenigingen, zodat mensen met geheugenproblemen actief kunnen blijven deelnemen aan het verenigingsleven.

Planning: doorlopend 2025-2028

Bronnen opgave: Nationale dementiestrategie 2025-2028, GAC; Vitaal Ouder Worden, Koersplan Sociaal Domein 2024; omzien naar elkaar.

Monitoring

jaarlijkse verantwoording vanuit het uitvoeringsprogramma GAC, onderdeel; vitaal ouder worden.

Indicatoren:

1. Aantal trainingen over het signaleren en omgaan met dementie.
2. Ervaringen van mensen met geheugenproblemen die deelnemen aan het verenigingsleven.

3.2.5 Goed voorbereid ouder worden

Doel: 55-plussers bewust maken van en voorbereiden op het ouder worden.

Resultaat: Het project heeft geleid tot een verhoogd bewustzijn onder 55-plussers over het belang van tijdige voorbereiding op het ouder worden. Er zijn voorlichtingsprogramma's opgezet die hen informeren over het aanpassen van hun woning dan wel het zoeken naar geschikte woonvormen, het onderhouden van een sociaal netwerk en fit blijven.

Kosten: 15.000 per jaar

Beschrijving: Dit onderdeel valt als enige onder de categorie 'goed voorbereid ouder worden op het ouder worden en vereist een ander proces. Op basis van o.a. de ervaring dat de seniorenbeurs vooral de 'oudere' ouderen aantrekt, richten we ons nu op een programma voor 55-plussers. Dit programma biedt voorlichting over het voorbereiden op ouder worden, zoals het op tijd aanpassen van de woning of het zoeken naar een andere woonvorm. Ook wordt er aandacht besteed aan het onderhouden van een sociaal netwerk en fit blijven. De resultaten van het behoefteonderzoek onder 55-plussers leveren veel input voor dit programma, evenals de WoonWelzijnZorg visie die in ontwikkeling is. In afwachting daarvan nemen we qua proces dit onderwerp vooralsnog mee als een plusopdracht binnen het onderdeel Zorgondersteuning Ouderen van het programma Vitaal Ouder Worden (GAC). Daarin werken we nauw samen met ElkWelzijn, het Seniorencollectief en de werkgroep 'Later is Nu'. Intern wordt hier ook inzet verwacht van het Team Ontwikkeling (met name Wonen) en Communicatie.

Planning: doorlopend 2025-2028

Bronnen opgave: kadernota en begroting 2025-2028, behoefteonderzoek WonenWelzijnZorg 55-plussers (resultaten 1^e kwartaal 2025), WWZ visie Culemborg (resultaten 4^e kwartaal 2025), Koersplan Sociaal Domein 2024; gezond zijn, gezond leven en gezonde leefomgeving.

Monitoring:

Dit onderdeel van het plan vereist een andere invulling en proces dan de vorige onderwerpen. Evaluatie van het proces na een jaar. Er moet vervolgens nader bepaald worden waar de monitoring van dit onderdeel belegd wordt. Dit is mede afhankelijk van de WWZvisie die eind 2025 gereed is.

Indicatoren:

1. Aantal deelnemers aan de voorlichtingsprogramma's.
2. Mate van tevredenheid van de deelnemers over de geboden informatie en ondersteuning.

4 Hoe weten we of het goed gaat?

In het vorige hoofdstuk hebben we per project aangegeven hoe we de doelen en resultaten gaan monitoren. Hieronder volgt een algemene toelichting op het monitoringsproces. Hoe weten we of we de doelen van de verschillende onderwerpen hebben gehaald en welke bijsturingsmogelijkheden hebben we? Hoe ziet het proces eruit?

4.1. Proces: inrichting van de monitoring

4.1.1 Inleiding

Monitoring helpt ons te leren van wat we doen en tijdig bij te sturen waar nodig. In dit uitvoeringsplan kiezen we voor een slanke en efficiënte aanpak, waarbij we voortbouwen op bestaande programma's en werkgroepen. Zo voorkomen we onnodige nieuwe structuren en benutten we de kennis en ervaring die er al is.

We monitoren samen met de partners om te blijven leren, we kijken daarbij voortdurend naar de maatschappelijke resultaten en rapporteren daar jaarlijks over middels bijv. de BBV. Daarnaast sturen we ook op afzonderlijke onderdelen zoals dit ondersteuningsplan. We doen dat grofweg op basis van de volgende punten:

- **Doel:** Nagaan of we de beoogde maatschappelijke effecten behalen, zoals meer zelfstandigheid en welzijn voor ouderen.
- **Uitvoering:** Inzicht krijgen in de manier waarop activiteiten worden uitgevoerd en of dat volgens plan verloopt.
- **Resultaat:** Vaststellen wat de opbrengsten zijn van projecten, zowel kwantitatief als kwalitatief.
- **Leren:** Op basis van data en ervaringen leren en verbeteren we onze aanpak. Dit doen we samen met uitvoerende partijen en betrokken inwoners.

We rapporteren daarbij aan op hoofdthema's van het uitvoeringsplan: 1) Goed voorbereid ouder worden, 2) Inclusie en Diversiteit en 3) Dementie. De monitoring vindt plaats op verschillende manieren, zoals via reguliere subsidiecycli, projectevaluaties en via het programma Gezond & Actief Culemborg (GAC). Als dit programma na 2026 stopt, organiseren we voor de betreffende onderdelen een andere vorm van monitoring. In onderstaande tabel vatten we de belangrijkste onderdelen van de monitoring samen.

In het uitvoeringsplan onderscheiden we drie hoofdthema's:

1. Goed voorbereid ouder worden
2. Inclusie en Diversiteit
3. Dementie

Voor deze thema's zijn er bestaande werkgroepen waar we de projecten en acties kunnen onderbrengen. We willen deze werkgroepen zoveel mogelijk handhaven om te voorkomen dat er nog meer werkgroepen, klankbordgroepen, stuurgroepen, etc. ontstaan. Kortom, we organiseren het via een slanke en efficiënte inrichting.

4.2. Monitoring

Voor bepaalde onderdelen zijn er standaard evaluatie- en monitoringsmogelijkheden.

3.1.2 De dementievriendelijke looproute in Culemborg West wordt een half jaar na realisatie geëvalueerd op doelmatigheid en bereik. Op basis van deze evaluatie wordt het concept aangepast om toepasbaar te maken voor andere wijken van Culemborg.

3.1.3 De monitoring van de dagactiviteiten in Culemborg Oost wordt toegevoegd aan het proces van het algemene subsidieprogramma. Binnen dat programma hebben we verschillende momenten om een subsidie te beoordelen op inhoud (jaarverslag en tussentijdse evaluaties) en middelen (begroting en jaarrekening).

3.2.1 Het ontwikkelen van respijtzorg wordt eveneens onderdeel van het subsidieprogramma met hetzelfde proces en sturing als het voorgaande onderwerp.

3.2.2 en 3.2.4 Deze onderdelen richten zich expliciet op de categorie dementie. Ze zijn organisatorisch ondergebracht bij het programma Gezond en Actief Culemborg, onderdeel van de ambitie Vitaal Ouder Worden. De monitoring hiervan loopt via de processen van dit programma. We moeten er rekening mee houden dat dit programma tot en met 2026 loopt. Als het stopt, moeten we de monitoring apart organiseren.

3.2.3 Deze betreft de categorie diversiteit en gemeenschapszin. Voor het onderdeel Diversiteit moeten we de bestaande werkgroepen versterken met deelnemers uit kleine gemeenschappen of dit op een andere manier organiseren. Daarnaast blijft het een natuurlijk aandachtsgebied binnen de andere onderdelen van het bestedingsplan en wordt het voorlopig procesmatig ondergebracht bij de werkgroepen Dementie Vriendelijk Culemborg en Zorgondersteuning Ouderen. Dit geldt ook voor het vergroten van het onderdeel Gemeenschapszin. De monitoring blijft voorlopig ondergebracht bij het programma Gezond en Actief Culemborg.

3.2.5 Goed voorbereid ouder worden. Voor de uitwerking van dit thema willen we voorlopig een beroep doen op de werkgroep zorgondersteuning, het seniorencollectief en de werkgroep Later is Nu. Als de WoonWelzijnZorgvisie eind 2025 gereed is, wordt een heroverweging gemaakt van de inrichting van het proces.

4.2.1 Overzicht monitoring per onderdeel

Actie / onderdeel	Thema	Monitoringwijze	Rapportagemoment(en)
Pilot dementievriendelijke looproute Parijsch	Dementie	Evaluatie op doelmatigheid en bereik Via algemeen	Half jaar na realisatie (medio 2026)
Dagactiviteiten Culemborg Oost	Dementie, Goed voorbereid ouder worden	subsidieproces: jaarverslag, tussentijdse evaluaties, begroting, jaarrekening	Jaarlijks
Respijtzorg aan huis / mantelzorgondersteuning	Dementie, goed voorbereid ouder worden	Idem als bovenstaand: via algemeen subsidieproces	Jaarlijks
Meer dementievrienden / kennis & bewustzijn	Dementie, inclusie en diversiteit	Monitoring via GAC-programma	Jaarlijks via uitvoeringsprogramma GAC (tot en met 2026)
Diversiteit (LHBTQIA+, migranten, etc.)	Onderdeel van alle onderdelen	Monitoring via GAC en werkgroepen Zorgondersteuning & DVC	Jaarlijks via GAC of werkgroep (na 2026)
Goed voorbereid ouder worden	Goed voorbereid ouder worden	Evaluatie via werkgroep Later is Nu / WWZ-visie	Evaluatie in 2026 (na WWZ-visie eind 2025)

Bijlage 1: Huidige inzet vanuit gemeente en samenleving

Als gemeente en samenleving zetten we ons in voor ouderen, zoals het overzicht hieronder van bestaande voorzieningen voor ouderen laat zien. Sommige voorzieningen worden gesubsidieerd of gefinancierd vanuit de Wmo, maar er zijn ook veel initiatieven vanuit de samenleving zelf. In dit overzicht is geen onderscheid gemaakt, omdat het om het totale ondersteuningsaanbod gaat. Het overzicht is nog niet compleet en niet uitgewerkt op inhoud, bereik en effect, omdat dit de reikwijdte van dit plan overstijgt.

Twee onderdelen willen we er hier ter voorbeeld uitlichten. Dit betreft het aanbod Wijkcentra in Oost en West en de Stichting Samen Verder.

1. De Stichting Samen Verder is een volledig door de samenleving georganiseerd en gefinancierd initiatief. Met hun voorzieningen Klaartje en Bartje zorgen zij niet alleen voor goedkoop vervoer voor ouderen en mensen met een beperking, maar ook voor zinvolle daginvulling voor veel oudere vrijwilligers.
2. Activiteiten vanuit de verschillende wijk- en buurtcentra. Het aanbod zoals beschreven wordt momenteel uitgebreid en verder ontwikkeld op basis van het deelbeleidplan Sociale Basis: Levendige Wijkcentra in Culemborg Oost en West. Hier wordt ingezet op plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, nieuwe netwerken ontstaan en gemeenschappen tot bloei komen. De Salaamander en Bonvie worden verder ontwikkeld tot locaties voor ontmoeting, activiteiten, informatie, advies en ondersteuning door het Sociaal Team Culemborg. Ouderen in het algemeen maken deel uit van de doelgroep van de wijkcentra.

Het is belangrijk om in de toekomst te monitoren wat goed gaat en wat niet in het huidige aanbod. Voor onze eigen gesubsidieerde of gefinancierde voorzieningen hebben we in dit opzicht meer sturingsmogelijkheden dan bijvoorbeeld voor een voorziening als de Stichting Samen Verder.

In het onderstaande overzicht hanteren we de levensgebieden wonen, rondkomen, ontmoeten, verplaatsen, meedoen, zorg en ondersteunen. Het levensgebied wonen levensgebied valt echter buiten het kader van dit plan, maar komt terug in het uitvoeringsplan WWZ-visie 2025 (in ontwikkeling).

Wonen	Rondkomen	Ontmoeten
• Seniorenwoningen en nultredewoningen (verhuur en koop) • Seniorencomplexen Kleurrijk Wonen:, Francoise, Driestad, Ghandi, Fonteynhof, Achter de Raaf, Johanna Naber Flat, Bonvie etc. • Seniorencomplexen particulier; Woongroep het Kwartel en initiatiefgroep gemeenschappelijk wonen 50-plusleurrijk Wonen • Zorggeschikte woningen • Doorstroomregeling ouderen KW • Woningaanpassingen via de Wmo • Geclusterde Woonvormen met VPT en MPT (Isabelle, Fortenhuis) • Verpleeghuislocaties (Elisabethhof, Beatrix, Kulenburg, Betuwehoeve)	• Doemee-regeling (ook onder meedoen) • Formulierenbrigade • Aanbod vanuit bijzondere bijstand- armoede- en schuldenbeleid • Ondersteuning door banken (b.v. verzilvering hypotheek)	West: • Activiteiten in buurtcentra Bolderburen en Bonvie • Dagactiviteiten dementie Odensehuis • Dagactiviteiten oudere migranten (St Oase i.s.m. ElkWelzijn) • Dagactiviteiten WLZ in Fortenhuis, Elisabethhof en Isabelle Oost: • Activiteiten in Salaamander • Activiteiten Bij Ons in Ghandiflat • Derde helft hockeyclub • Ontmoeting Driestad • Het Z-café • Inloophuis Parklaan Terweyde • Stichting Samen Verder (kantine Bartje) • Ontmoetingsaanbod diverse Kerken • Dagbesteding Wmo (Bij de Dijk en zorgcentrum Beatrix) • Dag besteding WLZ in Beatrix, Kulenburg, Betuwehoeve

Verplaatsen	Meedoen	Zorg en ondersteunen
• Klaartje ouderenvervoer • Flatexpress • Wmo vervoersvoorzieningen (regiotaxi en scootmobiel) • Uitleenpunten scootmobiel • Taxiregeling huisartsenpost • Looproutes dementie (in ontwikkeling)	• Vrijwilligerswerk via: ElkWelzijn, Stichting Samen Verder (Bartje en Klaartje), Zonnebloem, Seniorencollectief etc. • Sociale buurt-app van de werkgroep Later is Nu • Activiteiten vanuit de coalitie tegen eenzaamheid • Digitale inloopspreekuren op diverse plekken • Doemee-regeling (ook onder rondkomen) • Activiteiten in de verschillende wijkcentra	• Vrijwillige ouderenadviseurs Seniorencollectief • Wijkcoaches met aandachtsgedebied ouderen • Ouderenadviseurs ElkWelzijn • Wijkcoaches met aandachtsgedebied migranten in combinatie met ouderen • Steunpunt mantelzorg • Ondersteuning ElkWelzijn • burgerinitiatieven voor ouderen (Bij Ons, de Derde Helft, werkgroep later is nu) • Deelname ElkWelzijn in multi disciplinaire overleggen huisartsenzorg • Klussen door Team van de Buurt (St ZDB) • Klussen door St Present • Inzet Sociaal Team door medewerkers met aandachtsgedebied ouderen • Netwerk geriatrie Culemborg • Hulpkaart voor mensen met dementie • OZO verbindzorg (communicatieplatform voor inwoners met hulpverleners) • Sociaal plein in wijkcentra voor vragen over WWZ (en veiligheid) • Wmo Huishoudelijke ondersteuning • Wmo thuisbegeleiding • Wmo individuele en groepsbegeleiding • Wmo Rolstoelen en andere hulpmiddelen • Wmo Vervoersvoorzieningen (regiotaxi, scootmobiel) • Belangenvertegenwoordiging door: Seniorencollectief, Later is nu, Adviesraad Sociaal Domein en Inclusie

